

Ny pliktavleveringlov –

konsekvenser for bibliotek og brukere

Bibsys-konferansen

12. mars 2019

Jonny Edvardsen

Kjersti Rustad

Hvorfor pliktavlevering?

Formålet med pliktavleveringsloven er å sikre avlevering av alle typer dokumenter som er gjort allment tilgjengelig for å kunne bevare dokumentene og gjøre dem tilgjengelig for forskning og dokumentasjon.

§ 1

Pliktavleveringsloven – hovedpunkter

- Omfatter alle typer dokumenter uavhengig av medium
- Hovedkriteriet for avleveringsplikten er at et dokument er gjort allment tilgjengelig, dvs. at utgiver har en intensjon om å spre dokumentet ut over en privat krets
- Universitetsbibliotekene i Tromsø, Trondheim, Bergen og Oslo og Sametingets bibliotek har rett på fysiske eksemplarer
- Nasjonalbiblioteket skal ha tre eksemplarer til bevaring, lesesalsbruk og fjernlån

Lov om avleveringsplikt for allment tilgjengelege dokument (pliktavleveringslova)

Dato	LOV-1985-06-20-32
Departement	Kulturdepartementet
Sist endret	LOV 2015 05 19 72 fra 01.01.2016
Publisert	ISRN 10-504-1305-6
Ikrafttredelse	01.07.1990
Kortittel	Pliktavleveringslova - stv1

Hvert år avleveres det ca.:

- 10.000 trykte bøker
- 4.500 e-bøker
- 7.000 løpende tidsskrifter. Dette utgjør ca. 18.000 hefter
- 15.000 småtrykk
- 500 postkort
- 1.500 plakater
- 250 dagsaviser
- 1.200 musikk-cder
- 200.000 filer digital radio og fjernsyn
- - og flere millioner filer fra Internett!

Endrede forutsetninger

Før – i 1989:

- 4 universitet
- Lite digital informasjon
- Internett – slik vi kjenner det i dag – fantes ikke

Nå:

- 10 universitet
- Det meste finnes og leses digitalt
- Internett er vår viktigste kilde til informasjon

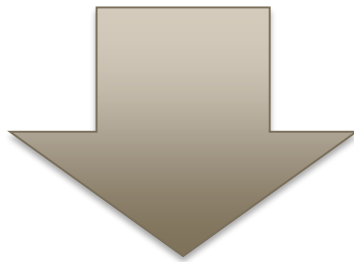
Ny lov og forskrift

- Revidert pliktavleveringslov kom 1. januar 2016
- Reviderte forskrifter kom 1. juli 2018

Hensikten er å legge til rette for en
overgang ...

fra fysisk avlevering og tilgjengeliggjøring

til digital avlevering og tilgjengeliggjøring

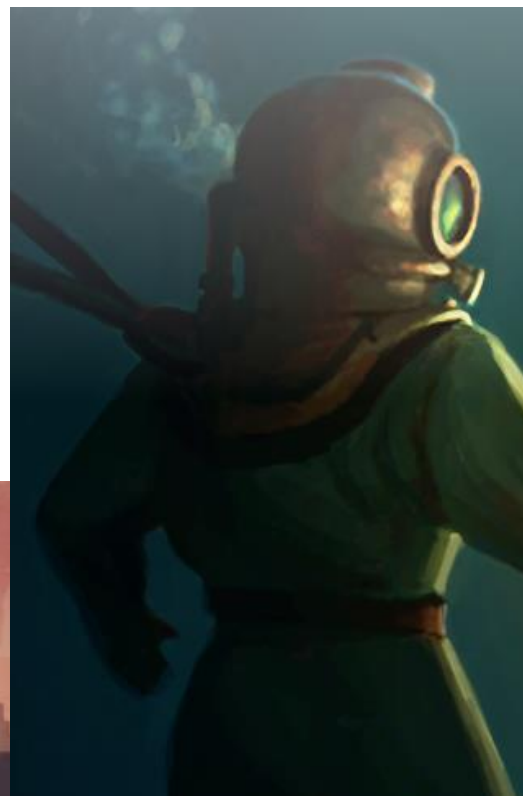
Hva er nytt?

- Tydelig hjemmel for høsting og bevaring av norske nettsider
- Avlevering av digitalt grunnlagsdokument i tillegg til utgivelsen
- Avlevering av metadata
- Digital tilgang i universitet, høyskoler og offentlige bibliotek
- Inntil 7 eksemplarer kan avleveres av alle typer fysiske utgivelser

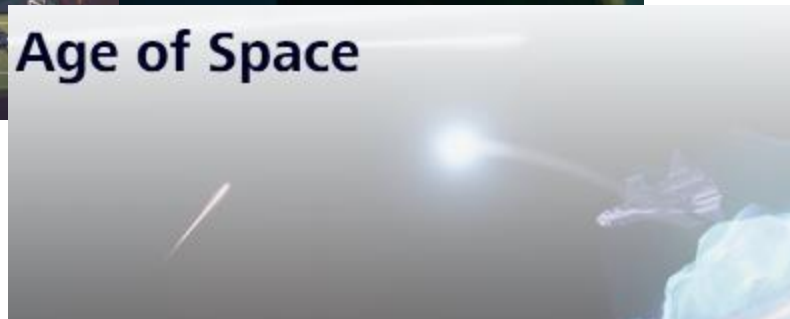
Nytt også: dataspill er avleveringspliktige

Flåklypa Grand Prix.

Age of Space

Tilgang til nettarkivet

	Tilgang	Materiale
Kategori 1	Nettarkiv åpent for alle	Nettsider fra offentlige institusjoner og andre sider der NB har gjort avtale om tilgjengeliggjøring
Kategori 2	Nettarkiv åpent i NBs lokaler og hos universitets- og høyskolebibliotekene	Sider fra nettstedet med ansvarlig redaktør for innholdet og sider som ikke inneholder personopplysninger som ikke er allment kjente
Kategori 3	Nettarkiv åpent for forskere etter søknad på særskilt terminal hos NB	Digitale dokument som ikke er underlagt redaktøransvar og som inneholder personopplysninger som ikke er allment kjent
Kategori 4	Nettarkiv ikke tilgjengelig	Klausulert nettinhold

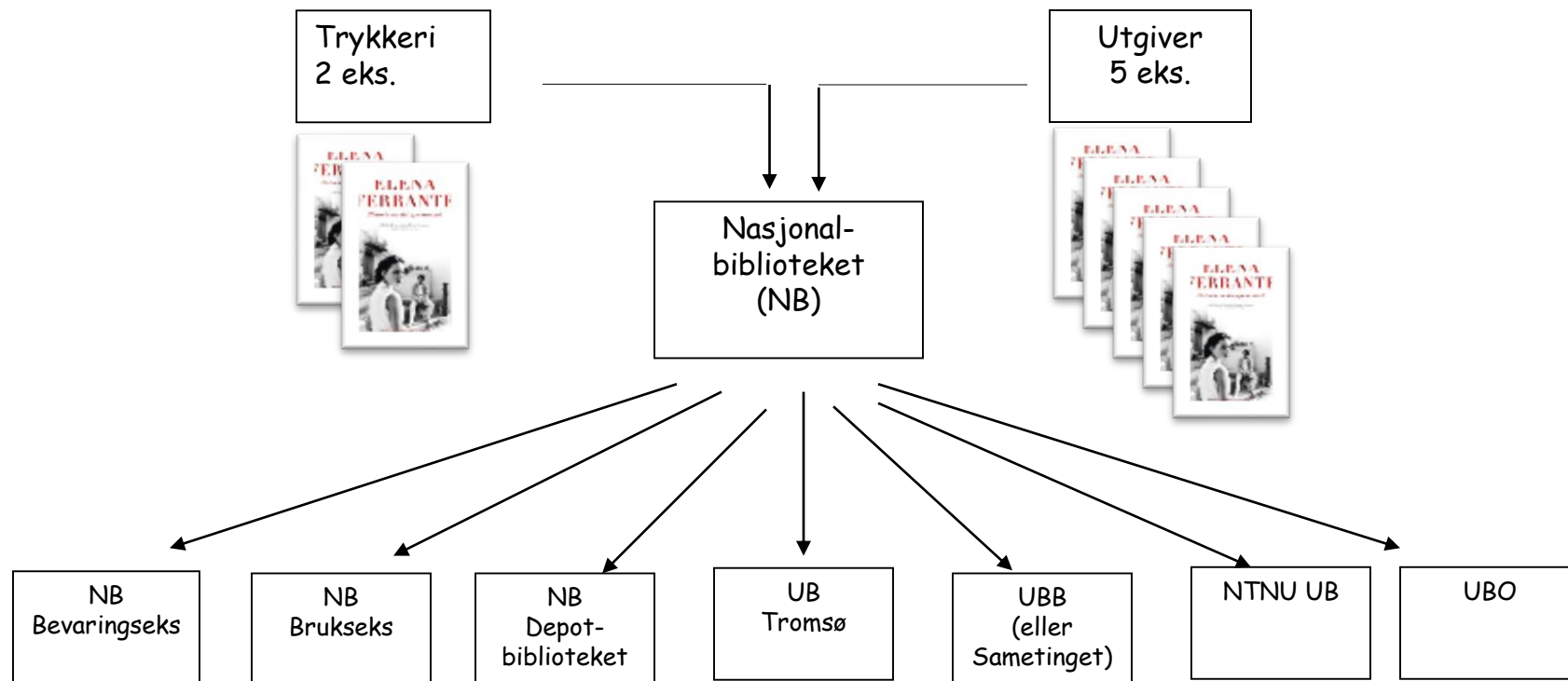
Prop. 106 L (2014–2015)

Avlevering av

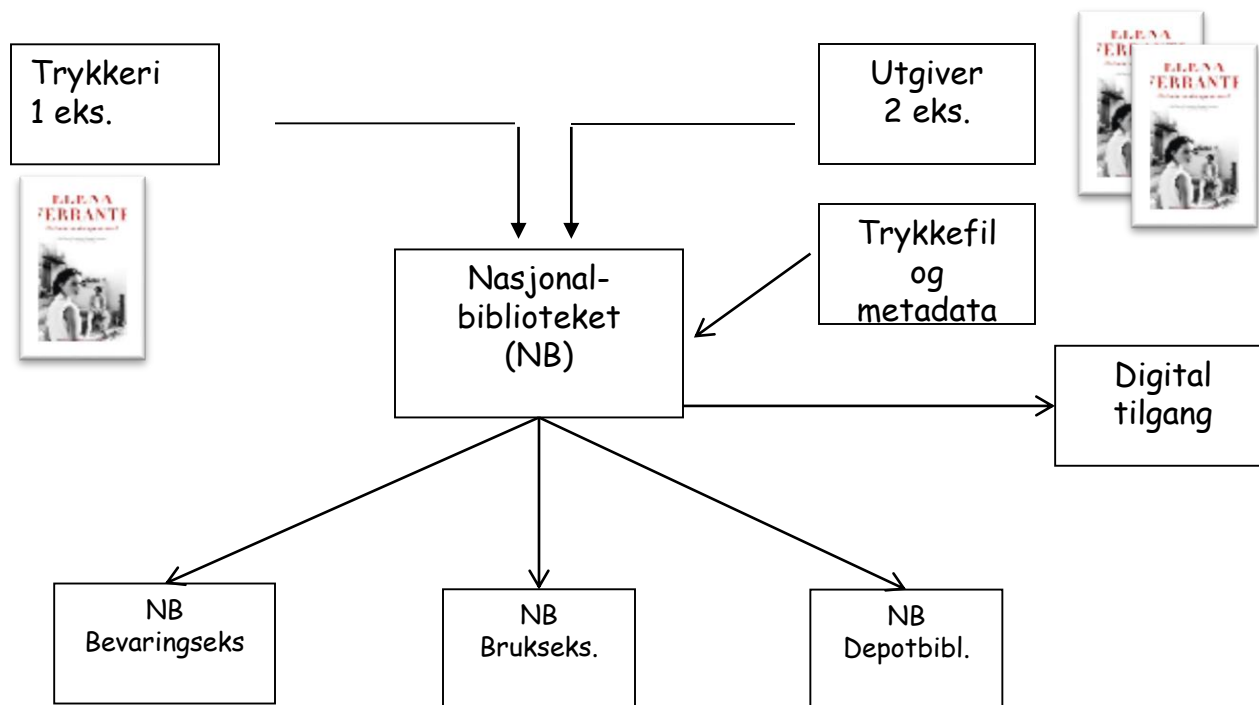
- digitalt grunnlagsdokument i tillegg til utgivelsen
- metadata

Dagens modell

Ny modell

Digital avlevering

- Aviser – er i drift

Planer 2019:

- Musikk
- Tidsskrift
- Radio

Planer 2020:

- Bøker

Forskning og dokumentasjon

«Studentar skal til dømes kunne bruke kjelder frå Nasjonalbibliotekets samlingar når dei skriv oppgåver eller førebur seg til eksamen.

Dokumentasjonsformål omfattar også bruk av kjeldemateriale i til dømes utgreiingsarbeid, slektsforskning og bygdebokskriving. Det same vil gjelde journalistar og forfattarar som søker etter bakgrunnsstoff til prosjekta sine.

Omgrepet «dokumentasjonsformål» i pliktavleveringslova § 1 omfattar også tilgang basert på behov for å identifisere dokument frå rettshavaren sjølv eller innhaldet i enkeltdokument ved mistanke om plagiat eller forskingsfusk.»

Prop. 106 L (2014–2015)

Tilgang til digitalt materiale

- Universitet og høyskoler, folkebibliotek og andre offentlige bibliotek får tilgang til digitalt materiale
- 4 samtidige brukere i universitet og høyskoler + 2 i folkebibliotek og andre offentlige bibliotek

Tilgang i universitet og høgskoler

«For forsknings- og dokumentasjonsformål kan Nasjonalbiblioteket stille pliktavlevert dokument fra egen samling til disposisjon gjennom fire digitale brukstillatelser for forskere og studenter som er tilknyttet universitet eller høgskole. Brukstillatelsene kan maksimalt benyttes av totalt fire samtidige brukere per dokument.

Brukerne kan ikke ta digital kopi.»

Forskrift til åndsverkloven, § 1-10a

Tilgang i offentlige bibliotek

For forsknings- og dokumentasjonsformål kan Nasjonalbiblioteket stille pliktavlevert dokument fra egen samling til disposisjon gjennom to digitale brukstillatelser til bruk i folkebibliotek, Stortingsbiblioteket, Sametingets bibliotek og andre offentlige bibliotek. Brukstillatelsene kan maksimalt benyttes av totalt to samtidige brukere per dokument. Brukstillatelsene stilles til disposisjon når brukeren har sendt elektronisk forespørsel til Nasjonalbiblioteket om å få tilgang til et dokument. Slik forespørsel skjer fra brukerens biblioteklokale.

Brukerne kan ikke ta digital kopi.

Forskrift til åndsverkloven, § 1-10b

Informasjon om tilgang –
se artikkel på
bibliotekutvikling.no

<https://bibliotekutvikling.no/news/3426>

Spørsmål?

jonny.edwardsen@nb.no

kjersti.rustad@nb.no

